

Pracovní listy
Předškoláci

Blok 10:

Lesní ptáci

Blok 10:

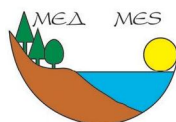
Lesní ptáci

Pozadí: Připravte ve třídě atmosféru pomocí lesní nástěnky, modelu lesa, okenní výzdoby. S jejími obyvateli počkejte až po návratu z terénu a doplňte ta zvířata, která jste během průzkumu viděli. Můžete přidat i poklady, které jste si z lesa přinesli.

Konkrétní úkoly	Co je les?	Jaké druhy ptáků můžeš potkat v lese? Jaká další zvířata ho potřebují?	Jak jsou propojeni živočichové žijící v lese?
Venkovní aktivity	Vydej se na procházku do lesa. Všímej si stromů, které tam jsou. Vyber si strom a obejmí ho. Zavři oči a nadechni se. Poslouchej hlasy lesa. Vidíš bohatství, které tě obklopuje? Pokus se určit stromy pomocí atlasu. Přemýšlej nad typem lesa, ve kterém jsi, jaká má patra a kde v něm žijí ptáci. Je jehličnatý nebo listnatý? Přirozený nebo vysazený? Mladý nebo starý?	Během procházky se snaž určit ptáky, které vidíš, pomocí Atlasu lesních ptáků (P10/b/1) . Typickými ptáky lesa jsou šplhavci, s jedinečným anatomickým uzpůsobením, které jim umožňuje tesat dutiny do dřeva a hledat potravu pod kůrou stromů. Jsou pro lesní ekosystém velmi důležití a nezbytní pro přítomnost dalších druhů. Párejte po šplhavcích (P10/B/2) a jejich pobytových stopách.	Mrtvé dřevo hraje v lese velmi důležitou roli. Je domovem mnoha organismů, které představují zdroj potravy pro jiné. Je součástí koloběhu živin v přírodě. Při průzkumu s dětmi hledejte mrtvé dřevo a porovnejte ho s živým (P10/C/1) .
Pozorování a pokusy			Šplhavci jsou známí tesáním dutin. Většinou si staví každý rok novou dutinu, mohou jich udělat i více. Staré dutiny se pak stávají domovem dalších živočichů. Za pomoci listu Šplhavci, tesáři dutin (P10/C/2) přemýšlejte, která zvířata tyto dutiny využívají.
Výtvarná a grafomotorická cvičení	Posbírané lesní poklady použijte k vytvoření Lesního modelu (P10/A/1) .	Sbírejte listy na tvorbu listových lesních zvířátek (P10/B/3) , Představte tak obyvatele lesa.	Vytvořte plakát k příležitosti Mezinárodního dne lesů (21. březen) a ukažte lidem význam starých a mrtvých stromů lesa.

Jazykové a literární úlohy	Podpořte zvědavost a fantazii dětí během lesní konference (P10/A/2) . Pomatujte, že není podstatná odpověď, ale učíme se klást a správně formulovat smysluplné otázky.		Přibližte si s dětmi o významu mrtvého dřeva v lese vyprávěním příběhů podle obrázků (P10/C/3) .
Matematika	V lese najdete mnoho pokladů, s nimiž procvičíte počítání (P10/A/3) .	Najdi a počítej lesní zvířátka s lesní matematikou (P10/B/4) .	
Hry a soutěže		Šplhavci jsou dobří hudebníci. Nezpívají jako pěvci, ale bubnují svými zobáky do kmenů stromů. Tímto způsobem dávají ostatním najevo, že tento kus lesa je již obsazen. Zároveň je to signál pro samici. Je to série tak rychlých úderů, že je těžko napodobíš. Zkus to. Zahraj si strakapoudí hru (P10/B/5) .	
Doplňkové informace pro učitele	Pták roku 2017 – datel černý: http://bigfiles.birdlife.cz/PS_2017-01.pdf		

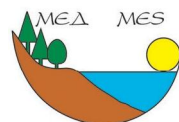
Lesní model

Pomůcky:

- krabice od bot pro každou skupinku
- písek nebo zemina
- poklady nasbírané v lese (větvíčky, listí, klacíky, kamínky apod.)

Otázky a úkoly:

1. Nasyp písek nebo zem do krabice.
2. Zapíchej poklady do písku a vytvoř tak vlastní les. Netrhej žádné chráněné druhy rostlin a neodnášej živočichy!
3. Na závěr utvoř výstavku své práce.
4. Jsou všechny modely lesa stejné? Nebo je jeden zelenější, druhý barevnější, některý spíše listnatý zatímco jiný jehličnatý? Vidiš jiné rozdíly?
5. Kdo by mohl žít v takovém lese?

Lesní konference

Co potřebuješ?

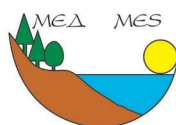
- skupinu nejméně 5 lidí
- jakýkoli lesní objekt, který se dětem líbí. Může to být strom, kmen, keř, jáma v zemi, strakapoudí kovadlina – něco, co vás zaujalo.
- podložku na sezení (volitelné)

Otázky a úkoly:

1. Rozesadte se kolem zvoleného předmětu a chvíli ho pozorujte.
2. Přemýšlejte, jakou mu můžete položit otázku, například:
 - Jsou v tobě nějaké dutiny?
 - Jak jsi starý?
 - Byl jsi někdy svědkem nějaké historické události?
 - Stál na tobě někdy nějaký člověk?
 - Kdo žije pod tvou kůrou?
 - Jak jsi jáma vznikla? atd.
3. Mluvte hlasitě, tak aby vás slyšeli ostatní, v kruhu postupujte popořadě. Můžete klást otázky, jak chcete. Žádné špatné otázky tu nejsou. Kdokoli může položit jakýkoli počet otázek. Řiďte se svou představivostí.
4. Když vám dojdou nápady, ukončete hru.

Zamysli se:

- Byl to snadný úkol?
- Která otázka se ti líbila nejvíc a proč?
- Znáš odpověď na kteroukoli z položených otázek?

Lesní matematika

Lesní poklady

Pomůcky:

- různé lesní poklady (listy, semena, šišky, ovoce, klacky, apod.)
- papírová krabice
- papírové tácky

Otázky a úkoly:

1. Lesní poklady shromažďujeme do papírové krabice.
2. Jak je můžeme rozdělit? (rozdělujeme na tácky podle charakteristik určených dětmi)
3. Jaké jiné skupiny ještě vymyslíš?

(px)

Symetrická osa a zrcadlový obraz

Pomůcky:

- po 3 listech od různých druhů stromů
- papír
- nůžky
- lepidlo nebo oboustranná páska
- voskovky

Otázky a úkoly:

1. Pozorně si listy prohlédni. Jaký mají tvar, barvu?
2. Každý list rozstříhni podél hlavní žilky.
3. Polovinu listu nalep na papír a druhou polovinu domaluj, jak kdyby se list díval do zrcadla. Nezapomeň na správnou barvu.

Zamysli se:

1. Listy jakých druhů stromů jsi maloval/a?
2. Který list byl na malování nejtěžší a který nejlehčí?

Lesní měření

Pomůcky:

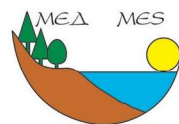
- různé typy měřidel (pásma, pravítko, provázek,...)
- objekt v lese, např. strom

Otázky a úkoly:

1. Vyber si jeden strom se silným kmenem a jeden s tenkým.
2. Změř jejich obvod pomocí pásma, výsledky zapiš do tabulky.
3. Jak jinak můžeš změřit obvod kmene?

Způsob měření	Obvod kmene tenkého stromu	Obvod kmene silného stromu
pásma		

1. Je pokaždé obvod tenkého stromu menší, než obvod silného?
2. O čem to svědčí?

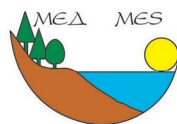
Pátrání po šplhacích

Vydej se do lesa (nejlépe v zimě) pátrat po datlovi a jeho příbuzných. Tato karta ti pomůže. Ukazuje různé stopy po šplhacích, které můžeš v lese najít. Pokud se ti to podaří, zaznač je do mapy.

		
pera strakapouda velkého	potravní otvory po datlovi	borové šišky roztlučené strakapoudem
		
kovadlina - šišky zaklesnuté v kůře	další strakapoudí kovadlina	žluna byla na mravencích
		
páskování datlíka	kulatá hnízdní dutina strakapouda	oválná hnízdní dutina datla

Zamysli se:

- Podařilo se ti najít nějakou stopu? Porovnej svoje karty se spolužáky.
- Žijí v tvém okolí šplhavci? Kteří? Co o tom svědčí?

Tento projekt byl realizován za finanční podpory Evropské unie. Za obsah publikací (sdělení) odpovídá výlučně autor. Publikace (sdělení) nereprezentují názory Evropské komise a Evropská komise neodpovídá za použití informací, jež jsou jejich obsahem. PUBLIKACE JE NEPRODEJNÁ.

Listová lesní zvířátka

Pomůcky:

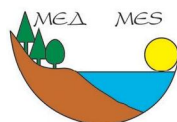
- různé listy, ovoce, semena a lesní plody, větvičky
- list papíru
- lepidlo
- nůžky
- zvýrazňovač
- možná hýbací nalepovací očka

Otázky a úkoly:

1. Vyber si materiál, ze kterého vytvoříš své oblíbené lesní zvířátko.
2. Můžeš stříhat, slepovat, lepit listy na papír do tvaru různých zvířátek. Nech se vést svou fantazií.
3. Jaké zvíře jsi vytvořil/a?
4. Jaké materiály jsi použil/a?
5. Bavilo tě to?

(px)

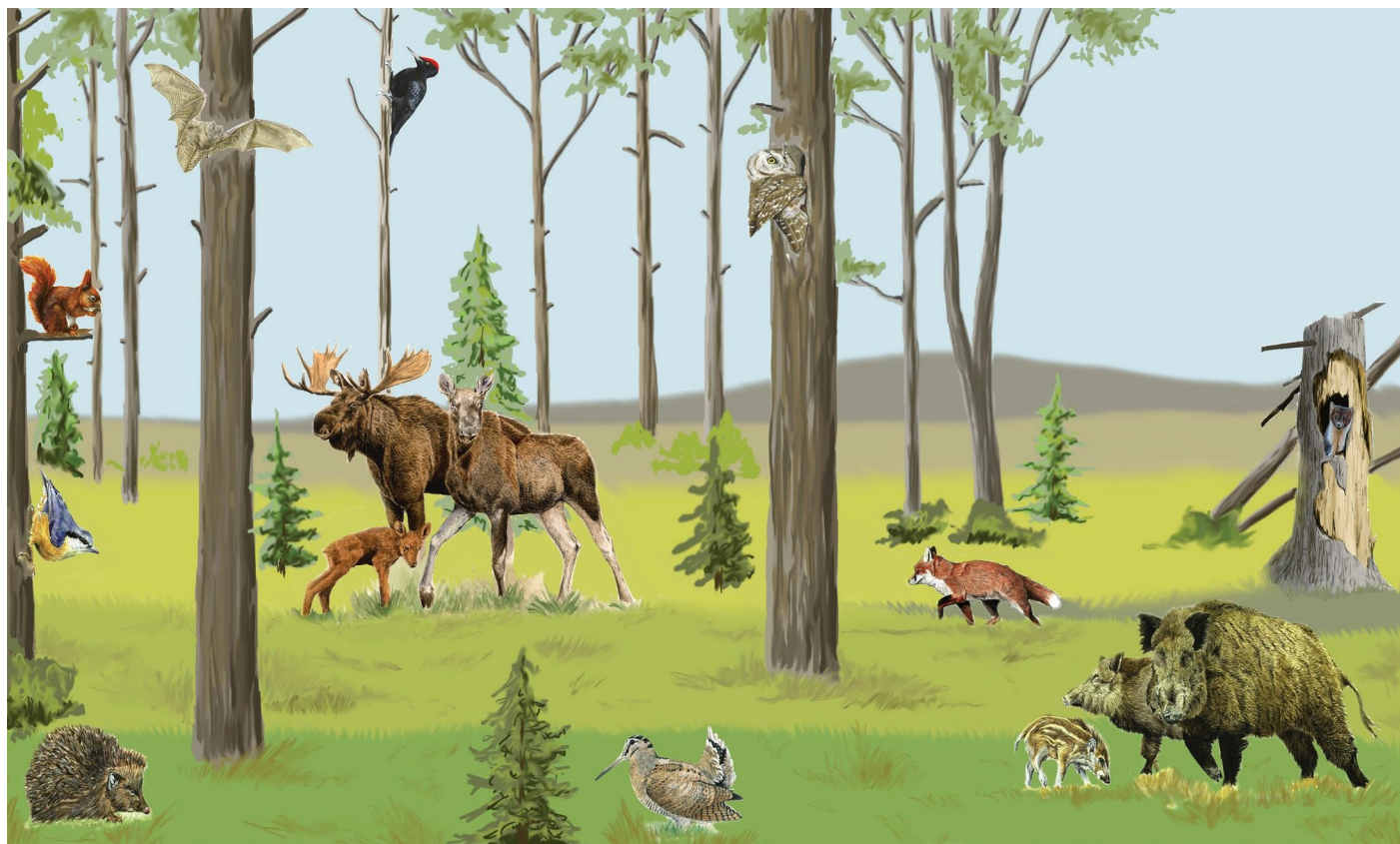

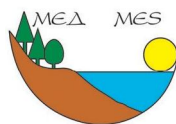
Lesní matematika

Otázky a úkoly:

1. V lese žije mnoho zvířat. Najdeš je a pojmenuješ?
2. Kolik najdeš různých druhů ptáků?
3. Kolik savců?
4. Kteří ptáci žijí v dutině?
5. Kolik ptáků letí? Kolik leze po stromě?
6. Která zvířata se dívají doprava a která doleva?

(mk)

Tento projekt byl realizován za finanční podpory Evropské unie. Za obsah publikací (sdělení) odpovídá výlučně autor. Publikace (sdělení) nereprezentují názory Evropské komise a Evropská komise neodpovídá za použití informací, jež jsou jejich obsahem. PUBLIKACE JE NEPRODEJNÁ.

Strakapoudí hra

Místo: les, případně městský park

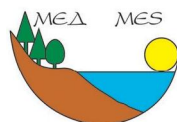
Pomůcky:

- pásky / šátky na oči
- tlustý klacek

Otázky a úkoly:

Vyberte představitele strakapouda.

1. Strakapoud najde tlustý klacek, který se nezlomí úderem do stromu.
2. Zbytek skupiny poodejde a zavážou si oči šátky.
3. Když jsou děti připravené, strakapoud začne ťukat na strom. Ostatní děti se zavázanýma očima se ho po hlase snaží najít. Postupují pomalu a jednu ruku si drží před očima, aby náhodou nenarazily na větev.
4. Strakapoud každému, kdo k němu dojde, zvedne ruku. To je znamení, že si může v tichosti sundat šátek.
5. Děti, které dohrály, v tichosti pozorují ostatní spolužáky blížící se ke strakapoudovi a snaží se nerušit strakapoudí klepání.

Hledáme mrtvé a živé dřevo

Pomůcky:

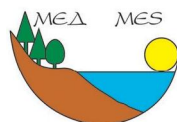
- lupa
- nádoby na skladování nálezů, např. plechovky, krabičky
- karta zápisky
- tužka
- podložka na psaní

Otázky a úkoly:

1. Prohlédni si pozorně mrtvé dřevo a napiš do tabulky odpovědi na otázky.
2. Pokud najdeš něco zajímavého, opatrně to přendej do nádoby a prohlédni lupou. Na závěr nezapomeň vše živé pustit zpět do přírody.
3. Svá pozorování zapiš do tabulky.
4. To samé zkus udělat s živým dřevem (např. nedávno ulomenou větví), pokud kus najdeš.

Zamysli se:

- Čím se liší mrtvé dřevo od živého?
- Žijí na obou typech dřeva stejné organismy?
- Má oboje stejnou vůni?
- Co znamená, že dřevo je mrtvé?
- Je mrtvé dřevo v lese potřebné?

Zápisky

Jméno a příjmení:		
Datum výzkumu		
Otázky k zodpovězení	Mrtvé dřevo	Živé dřevo
Jakou má vůni?		
Je měkké nebo tvrdé? Jak to zjistíš?		
Je něco pod kůrou? Jak to zjistíš?		
Jaké organismy žijí na stromě? Kolik jich je?		
Jsou na kůře nějaké stopy po pobytu zvířat?		
Tvoje otázka:		

Šplhavci, tesaři dutin

Otázky a úkoly:

- Která zvířata využívají dutiny vytvořené strakapoudem?
- Kterým by byly malé a potřebují dutiny od datla?
- Hledej v různých zdrojích informace o zvířatech, která využívají dutiny vytvořené šplhavci.

(ck)

(ck)

(ck)

(ck)

(ck)

(ck)

(ck)

(jv)

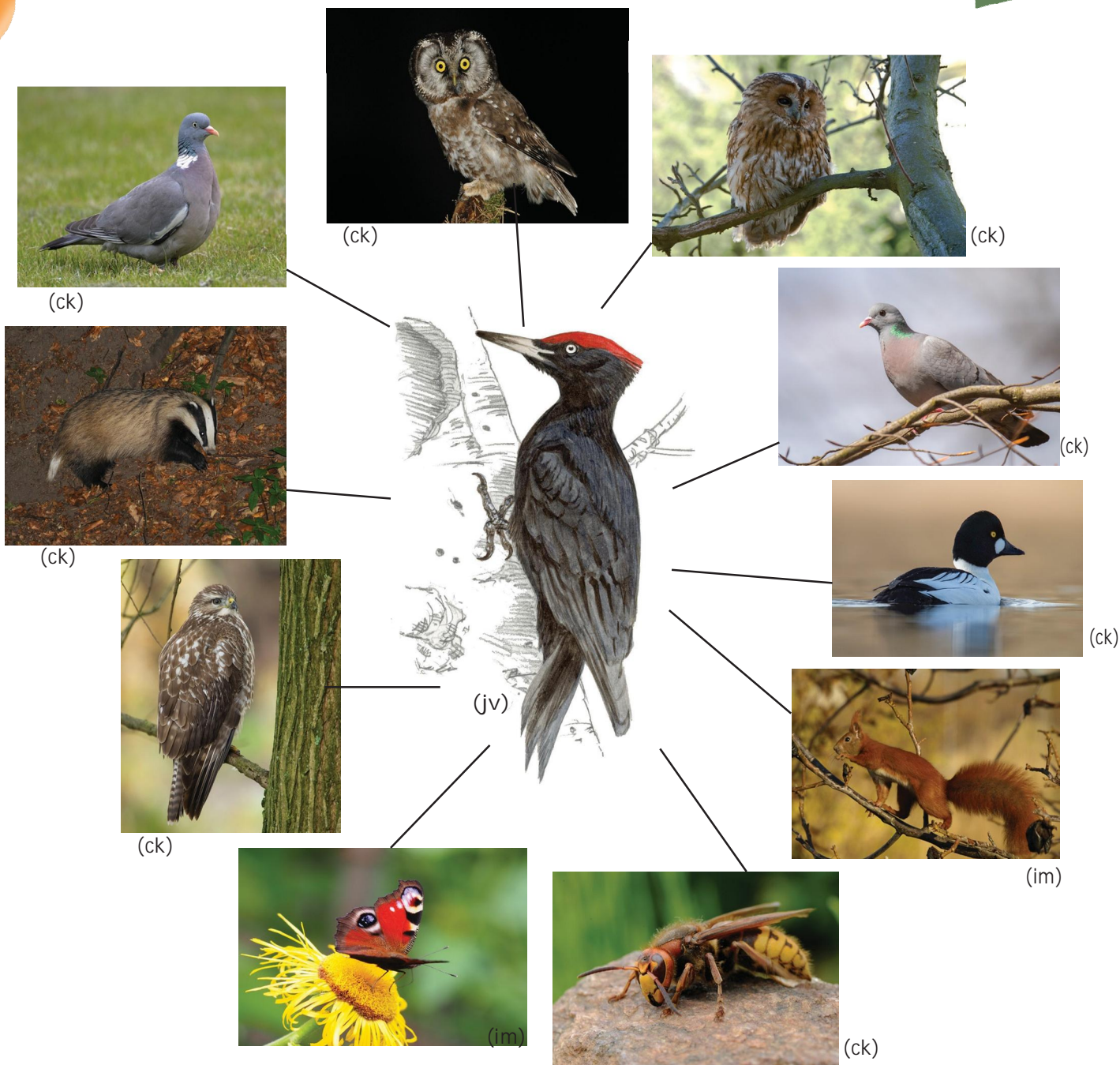
(ck)

(ck)

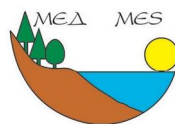

(ck)

Zamysli se:

- Využívají dutiny datla a strakapouda stejná zvířata?
- Co by se stalo, kdyby šplhavci zmizeli?
- Co by se stalo, kdyby z lesa zmizely staré, velké stromy?

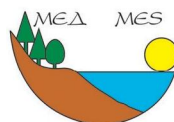
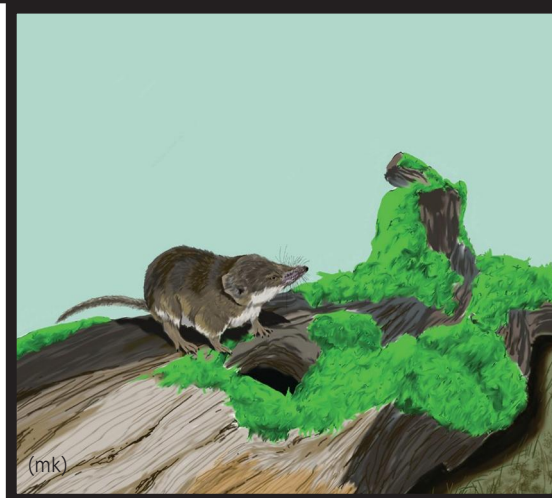
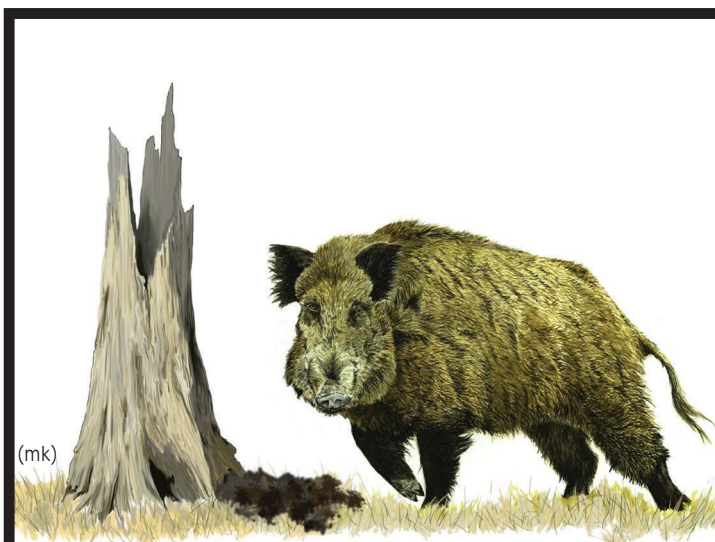
Tento projekt byl realizován za finanční podpory Evropské unie. Za obsah publikací (sdělení) odpovídá výlučně autor. Publikace (sdělení) nereprezentují názory Evropské komise a Evropská komise neodpovídá za použití informací, jež jsou jejich obsahem. PUBLIKACE JE NEPRODEJNÁ.

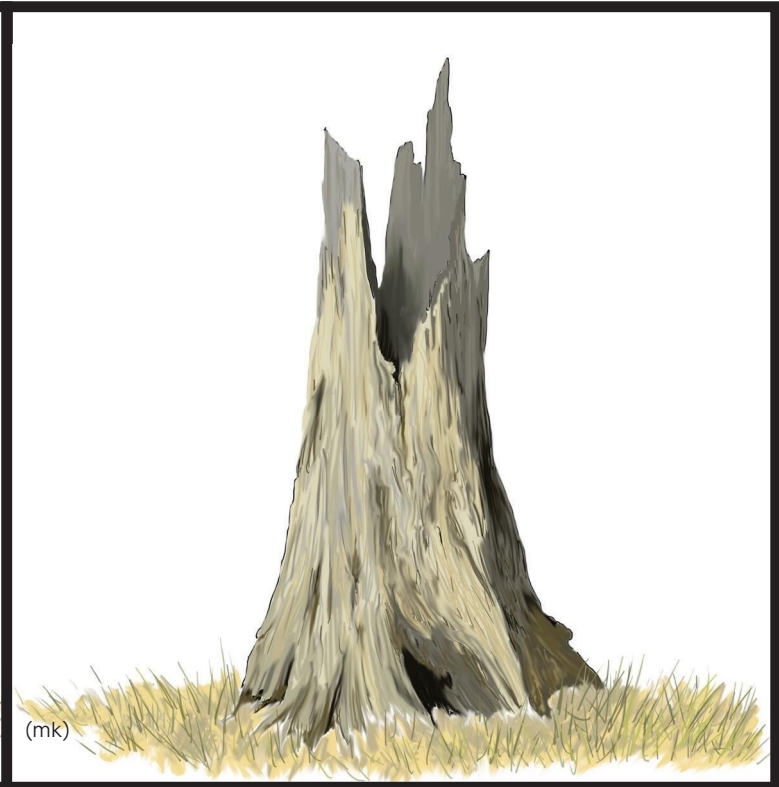
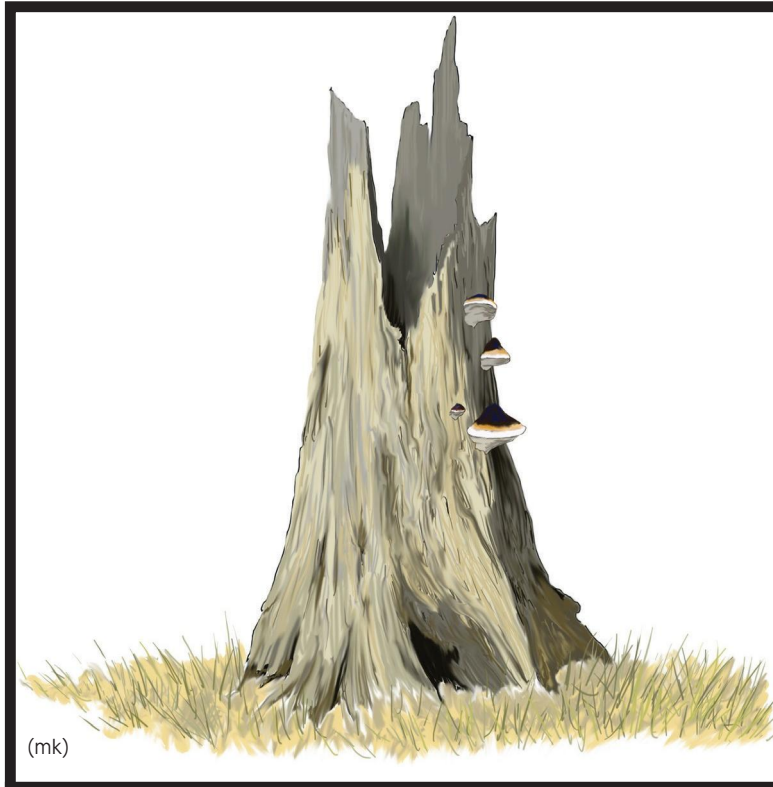

Vymysli svůj příběh

Otázky a úkoly:

1. Vylosuj si jeden obrázek.
2. Připrav si svůj vlastní příběh podle obrázku. Pamatuj, že každý příběh je dobrý, protože je Tvůj!
3. Představ svůj příběh spolužákům.
4. Pokud ti někdo položí otázku, pokus se na ni odpovědět.

Autoři:

- Grafické práce:
Wiktor Tabak
- Ilustrace:
Juan Varela (jv)
Marek Kołodziejczyk (mk)
- Text:
Iwona Majcher (UG)
Katarzyna Rosińska (UG)
Ryta Suska-Wróbel (UG)
Bogdan Moczarski (m)
Cezary Korkosz (ck)
Iwona Majcher (im)
Jadwiga Moczarska (Jm)
Karolina Kalinowska (kk)
Łukasz Zdyb (Łz)
Natalia Kann (Nk)
Pixabay (px)
- Překlad a adaptace pro české prostředí:
Gabriela Dobruská, Veronika Korittová

Sada materiálů **Přírodě** na dosah vznikla v rámci projektu „Skrze přírodu k lepšímu životu“. Projekt byl veden Polskou společností na ochranu ptáků (OTOP), ve spolupráci s dalšími vybranými partnery BirdLife International, mezinárodní organizací na ochranu ptáků. Jsou to: Česká společnost ornitologická (ČSO), Španělská ornitologická společnost (SEO), Slovenská ornitologická společnost (SOS), Makedonská ekologická společnost (MES) a BirdWatch Ireland (BWI). Důležitým partnerem projektu byla Univerzita v Gdaňsku, odpovědná za vznik a metodologickou stránku materiálů.

Česká společnost ornitologická (ČSO) zkoumá a chrání ptáky, jejich prostředí a přírodu jako celek a svou činností k tomu motivuje i širokou veřejnost. ČSO prosazuje ochranu přírody založenou na vědeckých poznatcích a pomáhá rozvoji ornitologie i ochrany ptáků bez ohledu na politické hranice. ČSO je českým partnerem mezinárodního sdružení na ochranu ptáků BirdLife International.